Teknologiateollisuus ry

Lausunto

27.10.2026

Asia: VN/25166/2026

Opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntopyyntö luonnoksesta perusopetusasetuksen muuttamisesta

Kysymykset

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 10 pykälään koskien lukuvuosiarviointia?

Teknologiateollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua asetusluonnoksesta. Kannatamme asetusta, koska se täsmentää osaamistakuun toimeenpanoa ja tekee oppilaan arvioinnista kansallisesti yhtenäisempää.

Teknologiateollisuuden tavoitteena on, että vuoteen 2040 mennessä 70 prosentilla nuorista aikuisista on merkittävä määrä korkeakoulutasoista osaamista. Tavoite edellyttää, että perusopetus antaa jokaiselle oppilaalle todelliset valmiudet siirtyä toiselle asteelle, korkeakoulutukseen ja työelämään. Luotettava, vertailukelpoinen ja osaamiseen perustuva arviointi on tämän edellytys.

Keskeiset huomiot

1. Kannatamme päättöarvioinnin perusteiden nostamista asetustasolle. Päättöarvosanoilla haetaan toiselle asteelle, joten niiden on oltava vertailukelpoisia koko maassa.

2. Arvosanan 5 kriteerien on kuvattava todellista vähimmäisosaamista. Rajan on oltava taso, jolla oppilas pystyy jatkamaan opintojaan toisella asteella, erityisesti lukutaidossa ja matematiikassa.

3. Työskentelyn arviointi ei saa hämärtää osaamisen arviointia. Opetushallituksen on määriteltävä selkeästi, miten työskentely näkyy arvosanassa.

4. Hylätyn arvosanan uhasta on kerrottava riittävän ajoissa ja tuen kanssa. Tieto ilman tukea ei auta oppilasta saavuttamaan tavoitteita.

5. Todistukset on voitava antaa myös sähköisinä. Vaatimus pelkästä paperisesta todistuksesta ei vastaa digitalisoituvan yhteiskunnan tarpeita.

6. Uudistus vaatii resursseja. Arviointiosaamisen täydennyskoulutus, tukitoimet ja erilliset näytöt edellyttävät ennustettavaa valtion rahoitusta, vaikka muistion mukaan asetuksella ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Kannatamme sitä, että lukuvuosiarviointi perustuu kansallisesti määriteltyihin vuosiluokan tavoitteisiin ja arvosanojen 5, 8 ja 10 kriteereihin. Tämä vahvistaa oppilaiden yhdenvertaisuutta kunnasta ja koulusta riippumatta.

Työskentelyn arviointi on perusteltua sitoa oppiaineelle tyypillisiin taitoihin, kuten kokeelliseen työskentelyyn kemiassa. Teknologiateollisuuden näkökulmasta juuri soveltava, kokeellinen ja ongelmanratkaisuun perustuva työskentely on arvokasta osaamista. Arvosanan on kuitenkin kuvattava ensisijaisesti osaamista. Esitämme, että opetussuunnitelman perusteissa määritellään selvästi, miten työskentely painottuu arvosanassa, jotta arvosanat ovat vertailukelpoisia.

Pidämme hyvänä, että käyttäytyminen arvioidaan erikseen eikä se vaikuta oppiaineen arvosanaan (8 mom.). Täsmällisyys, vastuullisuus ja keskittyminen ovat kuitenkin keskeisiä työelämävalmiuksia. Käyttäytymisen arvioinnin tavoitteet kannattaa kytkeä näihin valmiuksiin.

Kannatamme numeroarvosanojen käyttöä vuosiluokilta 4 alkaen sekä sanallisen arvioinnin rajaamista vieraskielisillä oppilailla kahteen ensimmäiseen lukuvuoteen (7 mom.). Samaan aikaan alempien luokkien sanallisen arvioinnin tulisi olla nykyistä yhteismitallisempaa, jotta vanhemmilla ja lapsilla on tosiasiallinen ymmärrys osaamisen tasosta. Numeroarvosana kertoo oppilaalle ja huoltajalle yksiselitteisemmin osaamisen tason. Rajauksen rinnalla on turvattava riittävä suomi tai ruotsi toisena kielenä -opetus ja kielitietoinen tuki, jotta oppilas ei saa hylättyä arvosanaa pelkästään puutteellisen opetuskielen taidon vuoksi.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 11 pykälään koskien opinnoissa etenemistä ja vuosiluokalta siirtymistä?

Kannatamme, että hyväksytyn arvosanan raja sidotaan arvosanan 5 kansallisiin kriteereihin (1 mom.). Kriteerien on vastattava osaamista, jolla oppilas aidosti selviytyy seuraavan vuosiluokan opinnoista. Erityisesti matematiikassa osaaminen rakentuu kumulatiivisesti, ja aukot kertautuvat myöhemmin.

Tiedonantovelvollisuus hylätyn arvosanan uhasta (2 mom.) on tarpeellinen. Esitämme, että asetukseen tai sen perusteluihin kirjataan, että tieto on annettava niin ajoissa, että oppilaalla on todellinen mahdollisuus osoittaa osaamisensa lukuvuoden aikana. Tiedon antaminen on kytkettävä perusopetuslain mukaisiin tukitoimiin.

Erillinen näyttö (3 mom.) on hyvä mahdollisuus. Näytön järjestämisen tavoista ja ajankohdista tarvitaan kansallista ohjeistusta, jotta käytännöt eivät vaihtele kohtuuttomasti opetuksen järjestäjien välillä.

Kannatamme periaatetta, että pitkäaikainen muu kuin terveydellisistä syistä johtuva poissaolo voi vaikuttaa arviointiin (4 mom.). Pitkäaikaisen poissaolon määritelmä on nyt vain muistiossa. Se kannattaa täsmentää ohjeistuksessa, jotta säännöstä sovelletaan yhdenmukaisesti.

Tavoitekokonaisuuksittain eteneminen (6 mom.) on perusteltua säilyttää viimesijaisena toimena. Sen käyttöä on seurattava, jotta se ei yleisty tavaksi madaltaa tavoitteita.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 12 pykälään koskien päättöarviointia?

Kannatamme vahvasti päättöarvioinnin ja päättöarvosanan muodostamisen perusteiden säätämistä. On hyvä, että päättöarvosana on opettajan kokonaisarvio vuosiluokkien 7–9 osaamisesta eikä aiempien arvosanojen keskiarvo. Arvosanojen vertailukelpoisuutta on seurattava säännöllisesti kansallisten oppimistulosarviointien avulla.

Onko teillä lausuttavaa ehdotuksen 12 a pykälään koskien todistuksia?

Esitämme 4 momentin muuttamista. Muistion mukaan todistuksia ei voisi antaa ainoastaan sähköisinä. Teknologiateollisuuden perusopetuslinjauksen mukaan vahvat digitaidot ja oppimista tukevat digiratkaisut ovat tulevaisuuden perusedellytyksiä. Vähintäänkin väli- ja mahdollisesti myös lukuvuositodistuksen on voitava olla myös sähköinen, esimerkiksi Opintopolun kautta, ja paperinen todistus annetaan pyydettäessä. Päättöarvioinnin kohdalla pidämme ehdotusta perusteltuna. Ratkaisu tukee myös toisen asteen ja korkeakoulujen hakuja, joissa tietoja käsitellään jo sähköisesti.

Pidämme perusteltuna, ettei käyttäytymistä merkitä päättötodistukseen (6 mom.).

Onko teillä muita huomioita ehdotukseen?

Laajemmat näkökulmat

Arviointi ei yksinään nosta osaamista. Osaamistakuu toteutuu vain, jos perustaitojen opetukseen panostetaan. Perusopetuslinjauksemme mukaisesti luku-, kirjoitus- ja matematiikan opetusta on priorisoitava täydennyskoulutuksella, erillisrahoituksella ja laadukkaalla oppimateriaalilla. Alakoulun matematiikan pedagogiikkaan tarvitaan erikoistumisopintoja ja luokanopettajien perusopintoihin lisää matematiikkaa. Kansallisen LUMA-strategian toimeenpanoa on vauhditettava.

Opettajien arviointiosaamista on vahvistettava. Uudet kriteerit ja päättöarvioinnin periaatteet edellyttävät systemaattista täydennyskoulutusta ennen voimaantuloa. Arviointiosaaminen on sisällytettävä myös opettajankoulutukseen.

Rahoituksen on oltava ennustettavaa. Valtion osuus perusopetuksen rahoituksesta on vain noin viidennes. Kuntien taloudelliset erot eivät saa johtaa siihen, että tukitoimien, erillisten näyttöjen ja ohjauksen saatavuus vaihtelee asuinpaikan mukaan.

Siirtymä toiselle asteelle on varmistettava. Ammatillisen koulutuksen linjauksessamme toteamme, että heikko lähtötaso vaikeuttaa merkittävästi tekniikan alan opintoja ja työllistymistä. Perusopetuksen on valmistettava jokainen oppilas toisen asteen opintoihin. Opinto-ohjauksen painoarvoa on lisättävä, jotta oppilas ymmärtää arvosanojen merkityksen jatko-opintojen kannalta.

Arviointitietoa on hyödynnettävä järjestelmätasolla. Yhtenäiset kriteerit mahdollistavat sen, että tietoa oppilaiden osaamisesta voidaan käyttää opetuksen ja tuen kohdentamiseen. Digitaalisia ratkaisuja on hyödynnettävä arviointitiedon keräämisessä ja käsittelyssä opettajien hallinnollista työtä keventäen.

Voimaantulon aikataulu on tiukka. Asetus tulisi voimaan 1.8.2028. Opetussuunnitelman perusteiden kriteerien, opettajien koulutuksen ja paikallisten opetussuunnitelmien on oltava valmiina hyvissä ajoin ennen sitä.

Yhteenveto

Teknologiateollisuus ry kannattaa asetusluonnosta. Esitämme, että todistukset voidaan antaa myös sähköisinä, työskentelyn painoarvo arvosanassa määritellään selkeästi ja hylätyn arvosanan uhasta kerrotaan riittävän ajoissa tuen kanssa. Uudistuksen onnistuminen edellyttää perustaitojen opetuksen vahvistamista, opettajien arviointiosaamisen kehittämistä ja ennustettavaa rahoitusta.

Pöntynen Leena
Teknologiateollisuus ry